

Bob Avakian'dan Kürtaj Meselesine Dair Yürütülen Kavga Üzerine

Editörün Notu: Bob Avakian'ın aşağıdaki alıntılardan oluşan yazısı 6 Eylül 2021 tarihinde revcom.us web sitesinde yayınlanmıştır.

Kaynak için bkz: [Bob Avakian on the Question of the Fight Around Abortion \(revcom.us\)](http://revcom.us)

Devrimci önder Bob Avakian (BA), 1980'lerden günümüze onlarca yıldır, kadınların kürtaj (ve doğum kontrolü) hakkına yönelik Hristiyan faşist saldırılarının ölümcül ciddiyetine, buna neyin yol açtığına, sonuçlarına ve insanlığın çıkarları için neyin savaşılmaması gerektiğine dair bilimsel analizin derinleştirilmesi gerektiğine işaret ediyor. İşte bu konuda BA'dan birkaç önemli alıntı. Revcom.us, önümüzdeki günlerde BA'dan daha fazla alıntı yayınlayacak.

ABD'de son birkaç on yılda kadınların durumunda ve aile içi ilişkilerde derin değişiklikler yaşandı. On aileden sadece birinde kocanın “tek geçim sağlayan” kişi olduğu ve kadının tamamen bağımlı bir “ev kadını” olduğu bir “model” durumu var. Bu ekonomik değişikliklerle birlikte tutum ve beklentilerde de önemli değişiklikler meydana geldi. Yalnızca ailenin dokusunda değil, daha geniş anlamda toplumsal ilişkilerde de çok önemli gerilimler yaşandı... Kadınların toplumdaki konumu ve rolüyle ilgili tüm sorun, günümüzün aşırı koşullarında kendisini giderek daha keskin bir biçimde ortaya koyuyor. Bu durum bugün ABD'de bir barut fıçısı haline gelmiştir. Bütün bunların en radikal ifadelerden ve aşırı şiddetli biçimlerden başka bir çözüm bulması düşünülemez. Henüz belirgin olmayan soru şudur:

Bu radikal olarak gerici mi, yoksa radikal olarak devrimci bir çözüm mü olacak; kölelik zincirlerinin güçlendirilmesi anlamına mı gelecek, yoksa bu zincirlerdeki en belirleyici halkaların kırılması ve bu tür köleleştirmenin tüm biçimlerinin tamamen ortadan kaldırılmasını gerçekleştirme olasılığının açılması anlamına mı gelecek?

(İlk olarak 1985'te yayınlandı ve o zamandan beri BA tarafından bir dizi eserde alıntılandı)

..kürtaj gibi çok önemli ve can alıcı bir konu etrafında, birçok liberal -bu meselede Clinton gibiler tarafından "yönlendirilenler"- Hristiyan Faşistlerle "ortak zemin" arama fikrini şunun gibi argümanlarla teşvik ediyor: "Kürtaj sayısını sınırlamanın ve kürtajı nadir hale getirmenin arzu edilir olduğu konusunda hepimiz hemfikiriz, bu yüzden doğum kontrolünün yaygın ve kolay erişilebilir olduğundan emin olmak için bir araya gelelim." Bir kez daha yaşanmış deneyimler, Hristiyan Faşistlerin yalnızca kürtajı değil, doğum kontrolünü de ortadan kaldırmaya kararlı olduklarını ve bu tür "ortak zemin" taleplerinin onları her ikisini de ortadan kaldırmaya çalışırken yalnızca daha fanatik hale getirdiğini zaten göstermiştir...

Ayrıca, kürtajla birlikte doğum kontrolünü ortadan kaldırma konusundaki kararlılıkları, kürtaj sorununun ve Hristiyan Faşistlerin bunu yasadışı hale getirmek için amansız girişimlerinin temelinde yatan şeyin ne olduğunu açıkça ortaya koyuyor. Bebeklerin öldürülmesi (ilk olarak bilimsel olarak yanlış olan) değil, kadınların temel rollerinin "tanrı'nın planına" ve "tanrı'nın iradesinin" teokratik yorumcularının emirlerine göre erkeklerin malı ve çocuk yetiştiricisi olmaya indirgendiği baskıcı ilişkilere zincirlenmesidir.

Gerçek şu ki, bu Hristiyan Faşist gücü -ve bunun temsil ettiği ve ona bağlı olan her şeyle- doğrudan ve güçlü bir

şekilde yüzleşmedikçe, ve evet insanları rahatsız etmedikçe, bunu yenemeyecek ve önemli sayıda insanı ondan uzak tutamayacaksınız. Bu harekete ve şimdi onun bir parçası olanlara tam anlamıyla meydan okumak gerekiyor. Temelde ve esas olarak, yalnızca bu Hristiyan Faşizmine karşı olmakla kalmayıp, toplumu bir bütün olarak altüst etme, dönüştürme ve tüm miadı dolmuşları kökünden sökme hedefine giderek daha fazla gerçekleştirecek bir hareket inşa etme bağlamında, bu Hristiyan Faşist hareketinin son derece baskıcı biçimlerde güçlendirmeye çalıştığı sömürücü ilişkileri ortadan kaldırmak gerekiyor.

(*Tüm Tanrılardan Kurtulun!* 2008, s. 181-183)

Ekonominin değişen doğasıyla, çok sayıda kadının daha düşük tabakalarda, daha düşük ücretli işlerde çalışmasıyla beraber, daha da fazla sayıda kadın profesyonelin, orta sınıftan bizzat çalışan kadının, üniversite mezunu kadının vs. olduğuna işaret edildi. Bu türden şeyler birkaç on yıl öncesine göre büyük ölçüde farklıdır. Ve bunun da çok çelişkili sonuçları vardır. Bir yanda, bütün bu bireysel güçlenme ve “kendi girişime başlayayım, yahut bir işletmede yönetici pozisyonuna gelip erkekler kadar zalim olmanın nasıl olduğunu öğreneyim” diyen kadınlar var. Diğer yanda ise bu durum bu ülke de dahil olmak üzere geleneksel ilişkilerle çatışıyor ve bütün bu köktenci deliliğin, bu örnekte Hristiyan Faşist köktenciliğin ortaya çıkmasında önemli bir rol oynuyor. Örneğin kürtaj hakkına yönelik saldırıyı bir düşünün. Tabi bundan bahsederken, gerçekten vurgulamamız gereken bir şey de var: Bu ortaçağ fanatikleri kürtaja karşı çıktıkları gibi, doğrudan doğruya doğum kontrolüne de karşı çıkıyorlar. Daha arka planda kalan, ama gerçekten önemli olan bu örnek, burada gerçekte söz konusu olanın ne olduğunu gayet iyi ortaya koyuyor. Bu nokta daha önce belirtilmişti, ama ben doğum kontrolüne ve kürtaja karşı olmanın “bebeklerin öldürülmesiyle” kesinlikle ilgili olmadığını, bunun kadınların tâbi kılınması ve onlara doğurma

makineleri ve cinsel objeler olarak bakılmasıyla ilgili olduğunu keskin bir şekilde ortaya koyduğunu dikkatinize sunmak istiyorum.

(YENİ KOMÜNİZM'den, 2016)

Devrime duyulan derin ihtiyacı -ve böylesi bir zamanda gerçekten devrim yapmak için nadir olan bu mümkünlüğü- tanıyan herkesin, gittikçe daha fazla insanı kazanmak için yorulmak bilmeden zaman zaman şiddetli bir mücadele verme, bu sistemin sınırlayıcı ve alçaltıcı koşullarından radikal bir kopuş gerçekleştirme ve “Deklarasyon ve Çağrı” metninde ileri sürülen devrimci yönelimi ve motivasyonu benimseyerek eyleme geçme sorumluluğu vardır.

Bu sistem yaşamaya değer bir dünya için her türlü umudu daha da kararlı bir şekilde yok etmek için hareket ederken, “kendi şeridinizde kalmak” ve “kendi başına gitmek” yerine, insanların daha büyük resme bakmaları, insanlık ve çok daha iyi bir dünya olasılığı için daha büyük çıkarlara odaklanmaları ve bunu gerçeğe dönüştürmek için hareket etmeleri gerekiyor.

İşlerin yolunda gitmesi için mazeretler bulmak, devrimden ayrı durmak (hatta kötü sözler söylemek) yerine, insanların bu devrime katılmaları ve çok daha iyi bir şeyi var etmenin parçası olmak için nadir bulunan fırsatı çöpe atmamaları gerekiyor.

Bireysel hüsrana eylemleriyle saldırmak veya başarılı olma şansı olmayan küçük-izole güçlerle bu sistemi ele geçirme girişimleri yerine, insanların öfkelerini ve adaletsizliğe duydukları nefreti, bunu başarabilecek, bu sistemi yenmek ve gerçek bir devrim yapmak için gerçek bir şansa sahip olacak milyonların oluşturacağı bir hareket şeklinde inşa etmeye dökmeleri gerekiyor.

Birbirleriyle savaşmak ve öldürmek yerine, insanların şimdi yapması gereken şey, birbirlerini savunmaları, her türlü haksız şiddete karşı çıkmak, kimseye saldırıda bulunmamak, fakat aynı zamanda polisin veya “sivil” faşist haydutların halkı haksız yere taciz etmesine ve katletmesine de izin vermemek için birleşmektir. Ve insanların bunu, devrim için bir güç oluşturmanın parçası olarak yapması gerekiyor.

İnsanların birbirine sövüp sayması ve “kimlikler” ile bölünmesi yerine, toplumun her kesiminden, zulme ve adaletsizliğe karşı birlik olabilecek herkesi bu zulmün ve adaletsizliğin kaynağı olan bu sisteme karşı birleştirme amacıyla çalışmalıdır.

Demokrat eşeğinin kuyruğuna takılmak yerine -bu sistemin “normal prosedürlerine” güvenerek ve her geçen gün derinleşen “bölünmeleri iyileştirmeye” mahkûm çabalara dayanarak, bu korkunç sistemi devam ettirme ve büyüyen faşist tehlikeyle başa çıkma girişimleri yerine- insanların acilen ihtiyaç duyulan devrim için çalışması ve bunun bir parçası olarak faşist tehlikeyle baş etmesi gerekiyor.

(Bu Devrimin Mümkün Olduğu Nadir Bir Zamandır – Niçin Böyle ve Bu Nadir Fırsattan Nasıl Yararlanmak Gerek?, Temmuz 2021)

“Deklarasyon ve Çağrı”dan bir alıntı daha:

Bugünlerde bir başka iç savaş hakkında, özellikle de hükümette ve daha geniş olarak toplumda bulunan faşistlerin, Siyahiler ve diğery beyaz olmayanlar da dahil olmak üzere nefret ettiklerini tek taraflı olarak katledebilecekleri, “yasadışı göçmenler”, “küstah kadınlar”, “geleneksel” cinsel ve toplumsal cinsiyet ilişkilerine ve “normlara” uymayanları katledebileceklerine dair konuşmalar yapılıyor. Bu durumun kökten değişmesi için, bu faşistleri yenmeye ve bu faşistleri yetiştiren bütün bu sistemden ve sürekli olarak işlenen diğery dehşetlerden kurtulmanın bir parçası olarak bunu

gerçekleştirmeye kitleleri hazırlamak gerekiyor.

İhtiyacımız olan şey, “devrim için yeniden kutuplaştırmadır”. Gerçek devrim için çalışmak ve daha fazla insanı kazanmak için örgütlenerek ilk önce binler ve daha sonra milyonlarca insandan oluşan aktif ve giderek daha güçlü bir kuvvet haline gelmek gerekiyor. Devrim için mücadele edilecek “zemini” radikal bir şekilde değiştirmek gerekiyor.

[Bu Devrimin Mümkün Olduğu Nadir Bir Zamandır – Niçin Böyle ve Bu Nadir Fırsattan Nasıl Yararlanmak Gerek?](#)

Özgürlük ve Özgürlüğün Kısıtlanmasına Dair Metodoloji ve Teoride Önemli Noktalar

Editörün Notu: Bob Avakian’ın aşağıda yer alan makalesi 16 Ağustos 2021 tarihinde yayınlanmıştır. Türkçe çevirisini aktarıyoruz.

Kaynak için bkz: [Also From Bob Avakian: Important Points of Theory and Method Regarding Freedom and Restrictions on Freedom \(revcom.us\)](#)

Aşağıdakiler, [COVID, İnsanları Aşılamamanın Önemi ve Şahlanmış Bireyselciliğin Oluşturduğu Çok Ciddi Problemler Üzerine](#) makalesindeki temel içeriği, metot ve prensipleri anlamada daha derinlemesine bir bakış açısına sahip olmak için yardımcı materyallerdir.

Öncelikli olarak:

“Bir anayasa temelinde yasalar, toplumun üyeleri ve onların hakları açısından hem koruma hem de zorlama barındırır. Daha önce söylediğim gibi, örneğin sosyalist toplumda, gidip birilerinden, onun elinde olmasının adil olmadığını düşündüğünüz şeyi keyfi olarak alamazsınız. Bunu önleyen yasalar vardır.

Bu yüzden bunu bir kere daha materyalistler olarak şunu anlamalıyız: Yasalarınız olduğu müddetçe ve kurallar belirleyen bir anaysanız olduğu müddetçe, bu hem hakların ve toplumdaki insanların korunmasını, hem de bireylere ve genel olarak toplumun üyelerine yönelik zorlamaları içerecektir. Bu da materyalist bir anlayıştan türemektedir, bulunduğumuz yerin neresi olduğunu ve henüz varamadığımız yerin neresi olduğunu yansıtmaktadır. Sosyalizme doğru sıçrama yapabilsek bile, toplumsal ilişkiler ve temel olarak üretim ilişkileri, beraberinde de böyle bir sosyalist toplumda üstyapının sahip olduğu rol bakımından bulunduğumuz yeri ve henüz varamadığımız yeri yansıtmaktadır.”

Yukarıdaki alıntı Kapitalist Toplumda ve Geleceğin Sosyalist Toplumunda Anayasa, Yasalar ve Haklar (Kuzey Amerika’da Yeni Sosyalist Cumhuriyet için Anayasa (Tasarı Önerisi) içinden alıntılar da dahil olmak üzere Bob Avakian’ın yazılarından seçmeler) derlemesinden alınmıştır ve orijinal olarak Kuşlar Timsah Doğuramaz Ama İnsanlık Ufkunu Aşabilir kitabında bulunur. Aşağıdaki alıntı da “Kuşlar ve Timsahlardan” yapılmıştır:

“Burada bir kez daha, özgürlüğün zorunluluk ve sınırlamanın - yahut şu veya bu türden baskının- olmamasında yatmadığını anlamanın ne kadar derin bir önem arz ettiğini görüyoruz. Doğa, kimse fark etmese bile her zaman bize baskı yapmaya devam eder. Fakat toplumsal baskı bile bizim tamamen ötesine geçeceğimiz bir şey değildir: Temel soru, bunun, kökleri temel sömürü ve baskı ilişkilerinde bulunan sosyal antagonizma

biçiminde gerçekleşip gerçekleşmediğidir. Fakat, genel ifadelerle ortaya koymak gerekirse, insanlar her zaman zorunlulukla karşı karşıya olacaktır; hem geniş anlamda doğanın sınırlamaları, hem de kolektif olarak toplumun üyeleri ve fertler üzerinde sınırlamalar olacak ve bu çelişkilerle nasıl baş edileceği konusunda her zaman mücadele olacaktır. Özgürlük her zaman için bu tür şeylerin ve genel bir olgu olarak zorunluluğun mutlak surette ortadan kalkmasında yatmaz; bir kez daha söylemek gerekirse, mücadele yoluyla zorunluluğun özgürlüğe dönüştürülmesinde yatar.”

Bununla birlikte aşağıda, *Hukuk, Adalet ve Bütün Baskı ve Sömürüleri Bitirmek* makalesindeki bu bölümde yine konuyla çok ilgilidir.

“Adli yasal süreç bireyler arasındaki bir çekişme değildir ve olmamalıdır, aksine devlet ve kişiler arasındaki, devletin kişilerin suç statüsü taşıyacak biçimde toplumsal normları ihlal etmesi sonucu devletin özgürlüklerinden mahrum bırakmasıdır. Yasal sistemin bütün amacı ya da olması gereken bütün amacı, çekişmeleri veya yanlış olarak algılananları, bireysel sıkıntılar katmanından ayırmasıdır. Ve de buna tekabül eden bu gibi sıkıntıları bireysel intikam eylemlerinden veya karşılıklı yanlışlardan ayırmasıdır. Bunun için ise topluma, yerleşik kurumlar ve yazılı kanunlar aracılığıyla -ki bunlar uygulanmalı ve herkese eşit olarak işlemelidir- bu gibi çekişmeler ve yanlış eylem iddiaları için hakem olmak üzere bir çerçeve verir.”

Zalimler İçin İyi Olanlar,

Ezilenler İçin Kötüdür

Editörün Notu: Bob Avakian'ın aşağıdaki yazısı "*Kemiklerin Minberinden Vaaz Vermek: William Bennett'in Erdemlerinin Altındaki Gerçeklik Veya Ahlaka İhtiyacımız Var, Ama Geleneksel Ahlaka Değil*" başlıklı kitabının "Günaha Son Vermek" kısmının 2.bölümü içeriğindendir. İlk kez *Revolutionary Worker*'ın 982.sayısında 15 Kasım 1998 tarihinde yayınlanmıştır.

Kaynak için: [RW ONLINE:Bob Avakian: Putting an End to 'Sin', Part 2 \(revcom.us\)](http://revcom.us)

Siyaset ve siyasi iktidar meselesini ele alalım. Toplum nasıl ve kim tarafından yönetilmelidir? Komünistlere yönelik temel suçlamalardan bir diğeri de, komünistlerin diktatörlüğe inanmaları ve bunu uygulamalarıdır. Bu doğrudur -komünistler, kapitalist sistemi yıkmaktaki acil siyasi amaçlarının bir diktatörlük kurmak olduğunu açıkça ilan ederler- bu tam olarak proletarya diktatörlüğüdür. Yani önceden sömürülen sınıf ve ezilen halk kitlelerinin toplum üzerindeki egemenliğidir; ve devrilen sömürücü sınıfın yanı sıra yeni doğan sömürücülerin ve zalimlerin bastırılmasıdır.

Bu diktatörlük, diğer siyasi iktidar biçimlerinden iki temel biçimde farklıdır. İlk olarak, tarihte ilk kez önceden sömürülenlerin sömürücüler üzerindeki egemenliğini temsil eder ve halk kitlelerinin çıkarları için yürütülür; ikincisi ve en önemlisi, bu proleter devletin amacı statükoyu sürdürmek değil, tüm sömürüyü, baskıyı ve tüm sınıfsal ayrımları ortadan kaldırarak ("4 Bütünleri" tamamlamak) nihai hedefiyle devrimcileşmeye devam etmektir. Bununla birlikte, toplumdaki bir grubun diğerlerine hükmettiği herhangi bir devlet biçimine, herhangi bir yönetim biçimine olan ihtiyacı ortadan kaldırmaktır. Bununla birlikte, bu proleter devlet, bir diktatörlük olarak önceki devletlerden farklı değildir: Diktatörlük, kabul etseler de etmeseler de tüm devletlerin özsel karakteridir. Bugün ABD'de var olan burjuva "demokratik"

devlet de buna dahildir.

“Eğer proletarya, burjuvazinin kendisine “yapmasını” istemediği şeyleri burjuvaziye “yapmakta” başarısız olursa - yani proletarya burjuvaziye alaşağı etmez ve onun üzerinde bir diktatörlük uygulamazsa- bu durumda, gerçek dünyada sonuç ancak burjuvazinin proletarya üzerinde diktatörlük uygulaması ve halk kitlelerini sömürmesi olur.” – Bob Avakian

Sınıflara bölünmüş tüm toplumlarda olduğu gibi, ABD’de de ekonomide bir sınıfın egemen konumu vardır. Yalnızca toprak, makine vb. değil, aynı zamanda çalışan insanları da içeren üretici güçleri kontrol ederler. Siyasi kurum ve yapıları bu temelde kontrol ederken, kültür ve ideoloji alanında da egemenlik kurarlar. Bunun yoğun bir ifadesi olarak, kendi egemenliklerini dayatmak ve bu yönetime temel tehdit oluşturanları bastırmak için kullandıkları silahlı kuvvetler üzerinde bir tekele sahiptirler. Bu bir diktatörlüktür ve bir politikacı grubunun bu diktatörlüğü ilgili egemen sınıf adına yönetmesi sürecinde, dikte edilen kesimlere oy hakkı tanıyıp tanımamalarına bakmaz.

Komünist ilkeler ve ahlak açısından proletarya diktatörlüğü gerekli ve iyidir, burjuvazinin diktatörlüğü ise halk kitlelerinin kurtuluşunun ve insanlığın ilerlemesinin doğrudan

önününe dikilen en büyük engeldir ve bu anlamda “kötülüktür”. Komünistler, sınıflar arasında değil fakat farklı uluslar arasında ve erkeklerle kadınlar arasında eşitlik ihtiyacını kabul edip bunun için mücadele ederler: Sınıflar arasında eşitlik olamaz, çünkü şu ya da bu sınıf toplumu kendi temel çıkarlarına göre yönetmek ve örgütlemek durumundadır. Yalnızca proletaryanın egemenliği yoluyla tüm sınıf ayrımlarının üstesinden gelinebilir.

İşte sınıfsal ayrımlara bakılmaksızın *tüm zamanlarda herkese eşit olarak uygulanacak aşkın bir ahlakın* neden olamayacağına dair bir başka örnek. Nasıl ki “tüm insanlığa sevgi” (sınıfsal ayrımlar gözetmeksizin) sınıflara ayrılmış bir toplumda fiilen uygulanamazsa, “altın kural”* gibi şeyler de fiilen uygulanamaz: Eğer proletarya, burjuvazinin kendisine “yapmasını” istemediği şeyleri burjuvaziye “yapmakta” başarısız olursa -yani proletarya burjuvaziye alaşağı etmez ve onun üzerinde bir diktatörlük uygulamazsa- bu durumda, gerçek dünyada sonuç ancak burjuvazinin proletarya üzerinde diktatörlük uygulaması ve halk kitlelerini sömürmesi olur; böylece sınıfsal ayrımlar, baskıcı işbölümü ve toplumsal antagonizmalar da ortadan kaldırılamayacaktır.

Ancak, yine de bu durum yalnızca proletarya diktatörlüğünü temsil ettiğini ve halk kitlelerinin çıkarları doğrultusunda yönettiğini söyleyen bir yönetici sınıf (veya onun siyasi önderliği) meselesi değildir. Bu fiilen geçerli olmalı ve pratikte gerçekleştirilmelidir. Siyasal iktidarın organları ve toplumun siyasal ve ideolojik üst yapısının tüm parçaları, geniş halk kitlelerinin giderek artan bir şekilde sınıfsal bilinçli katılımlarıyla karakterize olmalı, kafa ve kol emeği ile diğer büyük toplumsal bölünmeler arasındaki ayrımı ortadan kaldırmalı, dünyanın her yerinden proleterlerin ve ezilen kitlelerin devrimci mücadelesiyle birlik içinde “4 Bütünlerin” başarılmasına doğru ilerlemelidir. Burada bir kez daha komünizm nihai amacı ile bu nihai amaca giden yol boyunca her aşamadaki amaç ve araçların temel birlik ilkesi vardır.

Çin'deki Büyük Proleter Kültür Devrimi tarafından temsil edilen şey de buydu. Yüz milyonlarca insanın, kitleleri zincire vuran, onların toplumu yönetme ve dönüştürme yeteneklerini engelleyen koşullara, ilişkilere, geleneklere, alışkanlıklara ve düşünce biçimlerine, bu prangaları destekleyen toplumsal ve siyasi güçlere karşı yürüttüğü eşi görülmemiş bir "devrim içinde devrimdi".

Bu Kültür Devrimi, Mao ve Komünist Parti'deki devrimci yoldaşları tarafından yönetilirken -Mao'nun da vurguladığı gibi- bu tabandan devasa bir ayaklanma şeklindeydi ve onun en önemli amaçlarından ve başarılarından biri, Partinin olumsuz yönlerini ortaya çıkarmak ve bir bütün olarak toplumun devrimcileşmesini ilerletmenin önemli bir parçası olarak Partiyi daha da devrimcileştirmekti. Tam da bu yüzden Kültür Devrimi'nin ve Mao'nun rolü, bu devrimin hedef tahtasına koyduğu Deng Xiaoping'den ABD egemen sınıflarına ve emperyalist dünyanın geri kalanına kadar gerici sosyal ve politik güçler tarafından grotestk bir şekilde çarpıtılmakta, suistimal edilmekte ve iftiralara uğramaktadır.

*"Karşılıklılık etiği" olarak da bilinen "altın kural", başkalarının sana nasıl davranmasını istiyorsan başkalarına da öyle davranma ilkesidir. Çoğu din ve kültürde bulunan bir düsturdur.

[Komünist Ahlak Nedir?](#)